

Politične stvari.

Skrivne policijske zvijače nekaterih ministrov zoper Slované v Avstriji.

Koliko nesreče je politika Beustova vsula čez ubogo Avstrijo, že davno vé ves svet; on je stvaril tudi osodepolni dualizem, po katerem je do njega edino naše cesarstvo bilo razcepljeno na dva kosa tako, da so jima morali dati celó skovano novo imé „Cislajtanija“ in „Translajtanija“, in da za zdaj obé „Lajtaniji“ hirate tako, da umreti ne morete, živeti pa tudi ne. Saksonski baron Beust je kot grof Avstrijski stvaril sistemo sedanjo, po kateri pri nas v Avstriji je tudi taka zmešnjava vseh socijalnih razmer, da bode težko rešnika.

Marsikaj pa, kar je dosihmal bolj skrito bilo, prinesla je na dan knjiga umrlega državnega svétnika viteza Bernharda Meyer-a, katere pod naslovom: „Erlebnisse des Bernhard Ritter v. Meyer“ (kaj je Bernhard vitez pl. Meyer doživel) 2. del veliko razodeva o politiki Beustovi. Dunajski časniki pišejo, da je Beust nalašč iz Londona prišel na Dunaj, da bi zabranil izdanje tega dela jako zanimive knjige, v kateri so popisane zvijače Beustove, dokler je veliko moč v svoji roki imel. Al ni se mu posrečilo zatreti zlatega denarja vredne knjige, ki jo izdaja sin ranjcega viteza Meyera. Dunajski „Tagblatt“ celó piše, da je Beust žugal tožbo zaradi razžaljenja časti napeti zoper to knjigo; al to žuganje je le prazno, kajti potem bi prišle še le druge reči na dan; „Vaterland“ kliče žlahnemu Beustu: „Heraus mit Eurem Fiederwisch, edler Graf, wir pariren!“

Dunajski liberalni listi so se zakadili v to knjigo, kakor četa lovskih psov plane za žlahno divjaščino. Naravno! Saj pa tudi Meyer razkrije pred svetom marsikaj, kar bi liberalna svojat najrajše devet čevljev pod zemljo zakopano imela. Po tej „spomenici“ se nam pokažejo ljudje, ki so dozdej za poštenoviče veljali, „poštenoviči“ v ravno nasprotnem pomenu besede, odkrije se nam vsa tista mašinerija, ki je na skrivnem delovaje marsikaj vstrojila, kar se je pošteno mislečim ljudém neverjetno, nemogoče zdelo ter se z resnico in pravico skladalo tako, kakor noč z dnevom.

Politika Saksonskega barona, v Avstriji do grofa povzdignjenega državnega kancelarja Beusta se pokaže v tej knjigi v vsi zavržljivosti, nesramnosti. Beust se je polastil vseh ministerstev, tako, da je vsak minister delal tako, kakor je bilo Beustu všeč; zlasti policijsko poročevalstvo je bilo popolnoma v njegovih rokah. Nekega dvornega svetovalca, izvrstnega moža, ki se mu ni hotel podati, je odpravil iz policijskega oddelka ter na njegovo mesto vrnil človeka, ki mu je bil v vsem vdan. S pomočjo tega človeka so se prenarejala poročila zaupnih mož, posebno onih, katere je vlada po Ogerskem rabila. Dasiravno Hrvatje, Srbi in Slovaki niso nikakor marali za prihodnjo Ogersko gospodarstvo in se mu na vso moč vstavljali, morala so vender poročila od tod biti tako zasukana ali „popravljená“, kakor da bi vsi Srbi, Hrvatje itd. dualizem komaj pričakovali ter bi bili vsi vneti za to novo „koristno“ napravo. To se je godilo vse na skrivnem po Beustovi volji. Srbi in Slovani pa, o katerih se to nikakor ni moglo reči, ker bi bilo popolnoma neverjetno, so se morali spraviti v sum, da na Rusko stran vlečejo, so tedaj državi nevarni. Znan je nekemu popolnoma zanesljivemu dopisniku „Vaterlanda“ mož, ki je bil na Hrvaškem vladni agent; tega so poklicali na Dunaj ter muzeló zamerili, da ni

tako poročal o Hrvatih, kakor bi bilo Beustu po volji, namreč, da so vsi vneti za dualizem. Žugalo se mu je celó, da bo prišel ob službo, ako zanaprej ne bo pošiljal takih poročil, kakoršna so Beustu všeč. Pa ta mož je bil res možak, popustil je rajši službo, ko da bi bil pošiljal lažnjiva poročila na Dunaj.

Al takih možakov je žalibog! dandanes v vladnih službah strašno malo. Zato se ni čuditi, če so tudi nas Slovence na Dunaji tako črnili kot rusofilce, to je, ljudi, ki za Avstrijo nič ne maramo in le po Rusiji hrepenimo. Beustu samemu nismo bili tako že nikdar na srce priraščeni, a hotel je opravičiti svojo mržnjo do nas pred svetom, vsaj pred merodajnimi krogi, zato so bila policijska poročila, če so tudi na Dunaj prišla resnična, bela, v Beustovi strojarnici tako pobarvana, da so njegovim namenom vstrezala. Slovenec in Slovan sploh je moral na Dunaji veljati za državi nevarnega rovarja, da je mogel Beust na odločnem mestu izreči: „Slovane je treba k steni pritisniti.“ Pritiskal jih je, ker so mu bili pri osnovanju dualizma na poti.

To vse, pa še mnogo drugih takih „lepih“ reči, ki so se za časa Beusta in po njegovi volji godile, podaja svetu Meyerjeva knjiga. Ni čuda toraj, da nemškim liberalcem, katere je Beust vstvaril, gotovo pa jim pomagal do nadvlade v Avstriji, ni nikakor po volji, da so se je lotili enako razkačenim sršenom. Ovreči, opravičiti in vtajiti pa teh nepostavnosti ne morejo, kakor tudi škandalov ne, ki jih je svet po Ofenheimovi pravdi zvedel. Nam se zdi, da se bliža dan, ko bodo vsi grehi nemške liberalne stranke in njenih pokroviteljev razodeti svetu, kateri se bo nevoljen obrnil od takih ljudi. Da potem pride tudi zá-nje sodni dan, to zahteva tek sveta in časa. Pravice ne bodo pregnali iz sveta in ta jih bo že zadela. Sramote imajo že zadosti, kazni jim tudi ne bo prizanesla.

Slovstvene stvari.

Mrvice slovniške in slovarske.

(Dalje.)

3.

Znan je razloček med prednicama pre- (über-) in pro- (durch-), ki se z njima sestavlja sila glagolov. Drugi slovanski jeziki razen poljskega imajo še prednico pro, a pri nas umira ter se sliši samo v besedi: pródaj (na pródaj), k večjemu še v besedah: prostor, prorok, vendar že rajši pravijo: prestor, prerok, predati, in Poljaci so jo popolnoma izgubili. — Pomisel: z enega na drugo mesto, takó je različna od pomisli: skozi katero reč, da bode znanstveno obdelovanje reči res težko izhajalo brez prednice pro-. Drugo je: preskočiti jarek, in drugo: preskočiti obroč (skočiti skozi obroč), kakor lahko rečeta Čeh in Rus. Tako ima Vukov rječnik: probiti durchschlagen, prebiti zerschlagen, prolomiti durchbrechen, prelomiti entzweibrechen, propustiti durchlassen, prepustiti überlassen; tako tudi staroslovenščina: prohoditi skvozé dvé goré, in préhoditi ot mesta na mesto itd.

Ne hoteč prorokovati, bode li se kdaj pri nas oživilo, kar je odmrlo — dasi ni nemogoče, — svetoval bi jaz takó, da se pro ohrani, kjer ga še imamo, a vnovič da se vvede samo tam, kjer gre za izraz pojma: iti skozi kaj, spraviti stvar skozi stvar, in kjer bi zlasti glagol s pre začel bil lahko dvoumen. Povsod drugod zdržujmo se novotarije, ker je nepotrebna. Čemu da bi pisali: progovoriti, probuditi (kakor nekateri že res pišejo), prolivati kri, propiti grunte, proi-